

СПЕЦКУРС «ФІЛОСОФІЯ ЛЮБОВІ»

Тема 1. Вступ до філософії любові

Love? What is It?

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Етимологія слова «любов»: співвідношення слів «любов» та «кохання».
- 2. Міждисциплінарність феномену любові. Природничі науки про любов та філософський аналіз любові: єдність чи протиріччя.
- 3. Любов як предмет філософського дискурсу. Основні проблеми, які пов'язані з філософськими студіями стосовно теми любові.
- 4. Розділи філософії любові та їх основна мета у дослідженнях. Сучасний стан наукових

ЕТИМОЛОГІЯ СЛОВА ЛЮБОВ. (1

ЧАСТИНА)

- Внутрішня форма цього концепту, тобто слів, що його виражають - любити, любов, не така зрозуміла, на перший погляд, як можна очікувати від змісту. Вона суперечлива, розірвана і місцями немовби зникає з ментального поля концепту.
- Дієслово любити за своїм походженням і формою - каузативне, тобто означає "викликати в когось або чимось відповідну дію, змушувати когось або щось робити це". За своєю формою - любити - він в точності відповідає давньоіндійському lobhauati - "збуджувати бажання, змушувати любити, закохувати". Також можливо провести паралелі до дієслова либнутися, коріння якого ми знаходимо і в російській мові: "у-лыбнуть" (обдурити), "У-лыбнуться" (зникнути), "лыбить", "лыбиться", "у-лыбиться", У значенні цього російського дієслова видно компоненти "обдурити", "зникнути", які можна об'єднати в одному - "збити зі сліду". Такий в точності семантичний компонент представлений в давньоіндійських дієсловах, які поєднують два значення - "заблукати, збитися зі шляху, прийти в безлад" і "жадати чого-небудь".

ЕТИМОЛОГІЯ СЛОВА ЛЮБОВ (2 ЧАСТИНА)

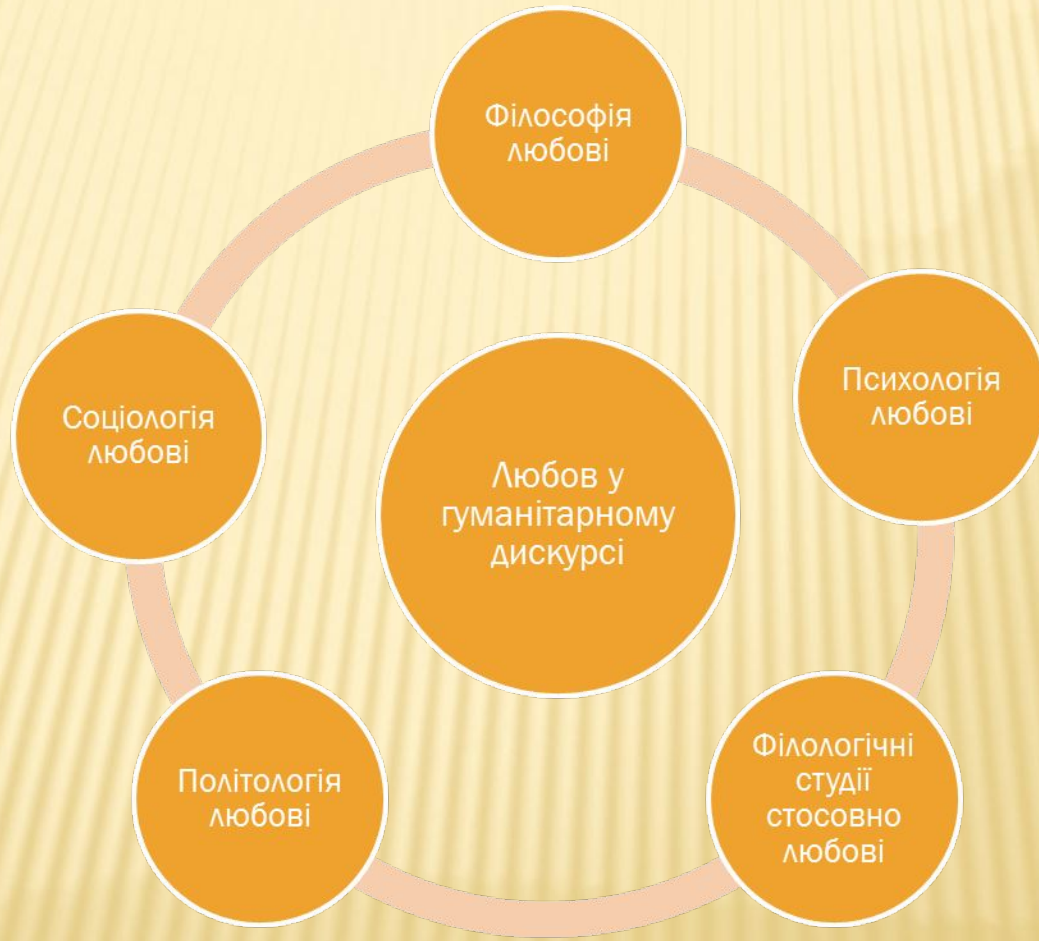
□ Що означає сам корінь люб-?

- Найближчу і єдино точну паралель до слов'янського дає готська мова, де був прикметник liufs "милий, коханий" та похідні від того ж кореня. Однак ця якість була лише одним із значень даного кореня. Непрямим чином, по семантичних слідах відновлюють ще два значення: "надійний", готське ga-laubjan "вірити"; "цінний", готське ga-laufs; всі ці значення немовби поєднані в давньо-верхньо-німецьке ga-laub «той, що формує довіру, приємний». Також значення в сучасній німецькій glauben "вірити", Glaub чоловік. "Віра" (у тому числі і в християнському сенсі).
- Ці семантичні ознаки вказують на те, що концепт "Любов" розвивався за семантичною моделлю "взаємних відносин двох осіб". У дзеркалі мови "Любов" представляється як результат чергуючої ініціативи, "кругообігу спілкування", "себе" з "іншим", агенса А з агенсом В.
- Дієслово любити, каузатив, спочатку означав, що хтось, агент А, "сам" збуджує бажання, почуття любові в "Іншому", в агент В, після чого настає "стан любові" у агенса А. Це змушує звернути увагу на елемент "поперемінного порівняння", взаємного уподібнення двох осіб.

ЛЮБОВ ТА КОХАННЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ СЛІВ

- З точки зору української мови ці слова є синонімами, що підтверджують словники. Проте, маємо зазначити, що слово “кохати” набуло дещо інших відтінків, його парадигма значень доповнилась таким чином, що термін “кохати” більш широко використовується для позначення виявлення почуття до протилежної статі, чи то скорше просто до іншої людини, в контексті статевого потягу, а не дружніх чи родинних почуттів. Дієслово ж “любити” традиційно використовується в більш широкому значенні, де об’єктом любові може бути будь-що і будь-хто, починаючи від пива, і закінчуючи Батьків
- З іншого боку, маємо згадати що такий розподіл утвердився радше неофіційно і з плином часу в сучасних умовах. На давніших етапах розвитку мови різниці між цими поняттями не існувало. Наведемо приклади:
- Шевченкове “Кохайтеся чорнобриві, та не з москалями...” навряд доносило нам подробиці вибору партнерів для статевих відносин, але тут малося на увазі саме “не любити” тих, хто потенційно може розбити серце...
- Також давній український вираз “кохатися в чомусь” (напр. – кохатися в книжках) – це не те, що ви подумали, це означає “любити книги”.
- Корінь цього аспекту лежить у тому, що слово “кохати” є запозиченням і прийшло в початковому виді як синонім до “любити”.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ ФЕНОМЕНУ ЛЮБОВІ. ГУМАНІТАРНИЙ БЛОК

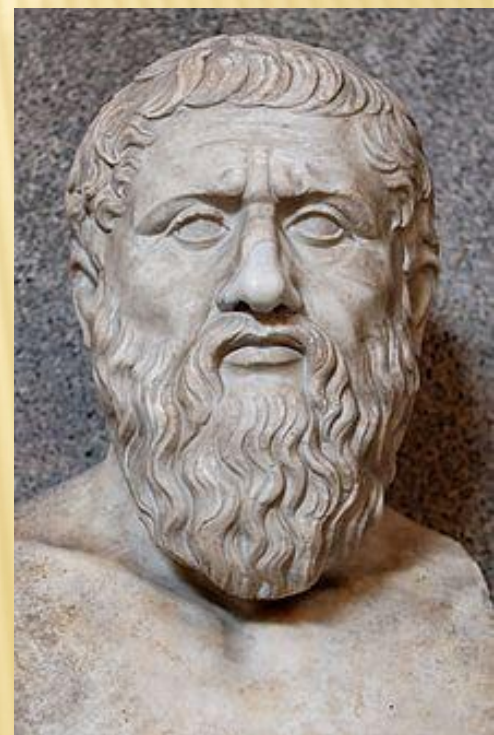

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ ФЕНОМЕНУ ЛЮБОВІ. ПРИРОДНИЧИЙ БЛОК

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ ТА ФІЛОСОФІЯ ПРО ЛЮБОВ: ЄДНІСТЬ ЧИ ПРОТИРІЧЧЯ

Ериксимах в Платонівському діалозі «Бенкет» говорить, що два Ероти впливають на людське тіло відповідно: якщо Ерот небесний – то людина здорова, якщо ж вона хвора – то це ознака, що ним заволодів Ерот земний. Отже, правильна любов – є основою зцілення та здоров'я людини. Промовець це пояснює тим, що здоров'я – це той стан, який свідчить про узгодженість та любов між усіма органами людського тіла. І якщо любов правильна, то і в середині тіла – все перебуває у союзі миру та злагоди.

ФІЛОСОФІЯ ЛЮБОВІ. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ

- Філософія любові — це галузь філософської антропології та етики, яка намагається пояснити природу, сутність та значення любові. Філософське дослідження любові включає в себе такі **завдання**:
  - 1) проведення відмінностей між різними видами особистої любові,
  - 2) дослідження того чи любов взагалі існує і чи може вона бути виправданою,
  - 3) з`ясування значення любові, і аналіз впливу любові на автономію як того, хто любить так і того, кого люблять.

Основні проблеми
в дослідженнях
з філософії любові

Предметизація

Об`єктивність

ПРЕДМЕТИЗАЦІЯ ЛЮБОВІ, ЯК ПРОБЛЕМА У ФІЛОСОФСЬКИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЛЮБОВІ

Предметизація любові полягає в тому, що до сих пір ні наука, ні людство не знає достеменно що ж собою являє сама любов. Адже серед тисяч визначень цього концепту не знаходиться єдино вірного, усталеного розуміння даного феномену, а отже, предметизація, з чим маємо справу, коли саме ми можемо говорити, що ми аналізуємо саме любов, а не закоханість, пристрасть, флірт – є вкрай складною.

ПРОБЛЕМА ОБ`ЄКТИВНОСТІ У ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

Дослідники зазначають, що кожен мислитель у своїх поглядах на любов виходив, в першу чергу, не з раціональних розмислів, а від власного досвіду пережитих почуттів, які збереглися у пам'яті серця, або як “гіркота”, або ж як радість. Тому, коли ми аналізуємо погляд на феномен любові у того чи іншого філософа, неодмінно виникає питання, наскільки воно є об`єктивним?

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮБОВІ

- ▣ **1.** Неодмінною умовою адекватної експлікації феномена любові є предметизація любові, виявлення та усунення міфів і забобонів про любов, виявлення відмінностей любові від безлічі феноменів, які близькі до неї - закоханість, залежність, сексуальний потяг, адюльтер, флірт, а також фізичне або / та психологічне завоювання. Однак дана предметизація ускладнюється тим, що в історії думки філософія любові близька філософії серця як опозиції філософії розуму, що, однак, не виключає можливості раціоналістичної експлікації феномена любові. Любов вкорінена в структурі життєво необхідних потреб людини, проте не кожна людина, бажаючи любові, здатна любити.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮБОВІ

- **2.** В межах філософської експлікації любов розглядається як феномен людського буття і один з ключових людських екзистенціалів, що володіє єдністю тілесно-душевного і душевно-духовного принципів і включає в себе тенденцію до вдосконалення і виходженню за межі себе як тілесного єдності, акт волі до розширення кордонів власного Я з метою духовного розвитку Іншого і саморозвитку, життєствердження, подолання самотності, а також установку на єднання і доброзичливість.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮБОВІ

- **3.** Атрибутивною характеристикою філософської експлікації феномена любові є його **багатоаспектність**: в даному контексті любов розглядається в соціально-філософському, етичному, естетичному, онтологічному, гносеологічному феноменологічному, філогенетичному, історико-культурологічному, національному та філософсько-психологічному аспектах.
- Багатоаспектний розгляд феномена любові робить неоціненний внесок у формування загального філософського погляду на любов, в якому висловлюється неповторність предмета любові і принцип його відмінності в світі культури. Багатоаспектність і складність феномена любові робить неспроможною будь-яку спробу адекватної і вичерпної експлікації в будь-яких напрямках класичної і постмодерної філософії

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮБОВІ

- ▣ 4. Любов як складний і неоднозначний феномен не повинен розглядатися лише в рамках дихотомій «любов-ненависть», «любов-печаль» і т.д., що було б редукціонізмом і призвело б до втрати повноти адекватного філософського розуміння феномена любові. Визнання поліваріантності, амбівалентності, іманентності і невизначеності феномена любові є природною методологічною, гносеологічною і онтологічною умовою його експлікації.

РОЗДІЛИ ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

РОЗДІЛИ ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

- Гносеологія любові – це розділ філософії любові, який покликаний досліджувати, в першу чергу наступні питання і проблеми:
  - 1) Розумність/нерозумність любові;
  - 2) Пізнаваність/непізнаваність любові;
  - 3) Співвідношення знання, розуму, істини та любові.
  - 4) Любов як філософія, філософія як любов.

РОЗДІЛИ ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

- ▣ **Феноменологія любові** – розділ філософії любові, який вивчає як свідомість сприймає любов, предмет любові і все, що пов'язане власне з дискурсом любові.

РОЗДІЛИ ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

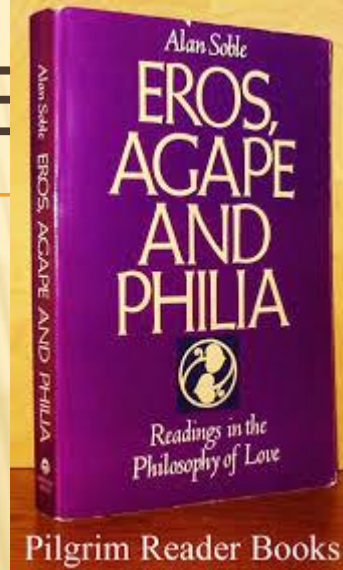
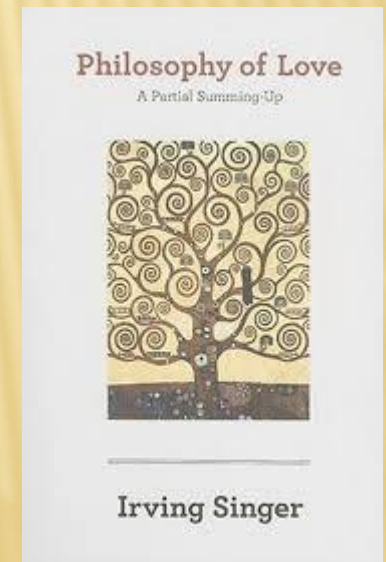
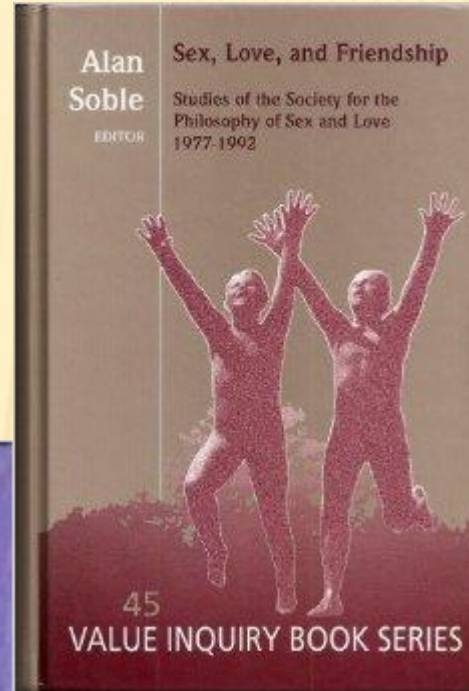
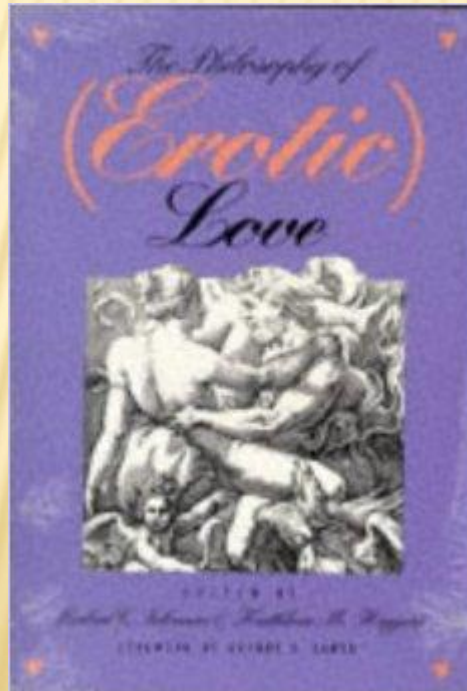
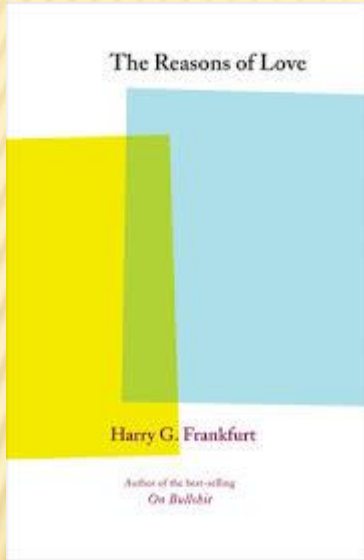
- **Етика любові** – розділ філософії любові, який аналізує насамперед наступні питання:
  - 1) Чи є з етичної точки зору любити об'єкт?
  - 2) Чи є любов до Іншого боргом?
  - 3) Дискурс любові між свободою та несвободою. Де межа автономії предмету/суб'єкту любові
  - 4) Чи повинна етично мисляча особистість ставити сенс життя – любити всіх людей однаково?
  - 5) Чи повинна любов ставити мету подолати сексуальне бажання або зовнішність?
  - 6) Чи може поняття романтичної любові поширюється на одностатеві пари?

РОЗДІЛИ ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

- Естетика любові – це галузь філософії любові, яка вивчає естетичні горизонти природи та дискурсу любові. Серед проблем, які вона аналізує – це прекрасне і потворне в дискурсі любові. Трагічність та комічність природи любові

СУЧАСНІ СТУДІЇ З ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

НАУКОВІ ТОВАРИСТВА З ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

- Наукове товариство філософії статі та любові -
<http://philosophyofsexandlove.org/>

The Society for the Philosophy of Sex and Love

